
Zarys dziejów tomaszowskiego rzemiosła

Pierwsze informacje o Tomaszowie jako osadzie pochodzą z 1788 roku, kiedy to hrabia Tomasz Ostrowski wybudował w niej piec hutniczy. Widząc nierentowność tej inwestycji syn Tomasza – Antoni postanowił w swych dobrach uruchomić przemysł włókienniczy. Odbił on podróż do Saksonii i na Śląsk, celem zwerbowania sukienników do osiedlenia się w dobrach ujezdzkich. Pierwsi osadnicy zaczęli napływać do Tomaszowa w 1822 r. Z każdym rokiem w Tomaszowie przybywało rzemieślników i warsztatów. O ile w 1823 r. było 56 warsztatów sukienniczych to w 1826 r. było ich już 256. Rozwój młodego ośrodka przyniósł mu w 1830 roku prawa miejskie. W 1853 r. w mieście pracowało już 292 fabrykantów i rzemieślników.

Rzemieślnicy zaczęli organizować się w cechy, które angażowały się w organizację wystaw, kiermaszów, a także współuczestniczyły wraz z lokalną administracją w organizacji imprez ogólnomiejских. Pierwszym cechem, jaki powstał w Tomaszowie był Cech Sukienników, założony w 1824 r. W następnych latach założono cechy: fryzjerów, stelmachów, ślusarzy, gwoździarzy i kowali, szewców.

Wybuch I wojny światowej spowodował unieruchomienie większości zakładów rzemieślniczych w mieście, pozostałe zostały zamknięte po wprowadzeniu okupacji niemieckiej. Po zakończeniu Wielkiej Wojny nastąpił powolny rozwój rzemiosła. Wznowiło działalność 7 cechów skupiających miejscowych rzemieślników. W 1922 r. były to cechy: sukienniczy, piekarski, stolarski, szewski, bednarski, ślusarzy i rzeźniczy. W rok później utworzono cechy: kołodziejski i kowalski. W 1935 r. w Tomaszowie było 14 cechów, w których zrzeszonych było 420 rzemieślników. Rzemiosłem zajmowali się przede wszystkim Żydzi, choć w źródłach można spotkać profesje całkowicie zdominowane przez Polaków. Na przykład w 1927 r. zarejestrowanych było 751 rzemieślników Żydów, prowadzących samodzielnie swoje warsztaty. Funkcjonowało 5 cechów stricte żydowskich: rzeźniczy, krawiecki, szewski, piekarski i stolarski. W 1938 r. z pracy w rzemiośle utrzymywało się 5,5% miasta.

Rozwój rzemiosła w Tomaszowie Mazowieckim, jak i w całej Polsce przerwał wybuch II wojny światowej. Stolarze zaczęli odczuwać brak drewna, krawcy – nici i dodatków, szewcy – skóry itd. Z braku surowców przerabiano i naprawiano wyłącznie stare rzeczy. Rzemiosło poniosło olbrzymie straty na skutek eksterminacyjnej polityki okupanta niemieckiego wobec ludności, szczególnie mniejszości żydowskiej. Nadzór nad zakładami rzemieślniczymi w Tomaszowie Mazowieckim sprawował Powiatowy Wydział Rzemieślniczy, przemianowany potem na Powiatowy Związek Rzemieślniczy.

Rozwojowi rzemiosła nie sprzyjała również polityka władz państwowych po zakończeniu II wojny światowej. Ustawa nacjonalizacyjna pozostawiła rzemiosło poza swoim zasięgiem, które odrodziło się po wojnie w tradycyjnych strukturach własnościowych, z rozbudowanym samorządem w postaci izb rzemieślniczych. Sektor prywatny był systematycznie rugowany z produkcji przemysłowej, powszechnie stosowano przymusowy zarząd państwowy, który uniemożliwiał właścicielom kierowanie przedsiębiorstwami i korzystanie z zysków. W mieście w latach 1944-1946 było 41 zakładów prywatnych i rzemieślniczych, a już w latach 1947-1949 zaledwie 7. W 1950 r. natomiast jedynie 117 osób trudniło się rzemiosłem.

Na wystawie zaprezentowano tylko nieliczne dokumenty z zasobu Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim dotyczące rozwoju rzemiosła w mieście. Pochodzą one z zespołów: *Zbiór cechów miasta Tomaszowa*, *Powiatowy Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim*, *Grodzki Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim* oraz z *Akt miasta Tomaszowa Mazowieckiego*.

Protokół

Instalacji Sarszych Kogromadzenia
Bednarskiego na lata 1851-53.

Drate się w Mieście Tomaszowie Mazowieckim dnia 18 Maja 1851. —

Wspomnieniu wstępującemu 11^{mu} Naczelni-
ka Powiatu Sarskiego dnia 19 Sierpnia
r. b. 17124 przy którym nadstępu-
jąco został zatwierdzony protokół Obozu
Sarszych Kogromadzenia Bednarskiego
na lata 1851. 1852. 1853. —

W tymże mieście dnia 19 Sierpnia 1851
zadecydowano o następujących rzeczach
Professji Bednarskiej, ogłosił
im że:

1. Edward Augspach — Sarszym
— Antoni Kamorski — Podszarym
zadecydowano o następujących rzeczach:
ich zastępcami zatwierdzono następu-
jących: do zastępcy wódcy obywateli
Sarszym Sarszym, Kossowa, Misiar-
ki do zastępcy Mernion, Grelade i
Sarszym itp. Wskazywając na to
tę samą przy zachowaniu roszczeń
z roku 1850. Sarszym obywateli, oraz
wskazywając im ich obowiązki
jako do nich, jako do Sarszych
należą, a obywateli Sarszym nale-
żących

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11
Protokoły Instancji Starszych Zgromadzenia Bednarskiego, 1851-1857 - sygn. 1;

Kuigi Karoni Cechu Tupperom n Tomeromie-Mae.
Hon podmijnyeh 23h. za kadeneji zarogolu Cechu:
Horny Cechu. Jan Konalski
pod Horny. I Sroel Frenkiel
pod. II Karol Knecht
Hornbrik Annu Anen
Cst. zarogolu Agmunt Heim
Sekretar Francinek Figen

Tomerom-Mae. 1/4. 1936r.

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11
Księga przychodów i rozchodów Cechu Fryzjerów, 1936-1944, sygn. 2;

Tomaszów dnia 26 Grudnia 1896 roku
Wyrzucenie Emil Bergender, złożywszy egzamin przed powia-
towem Budowniczym p. Soka, udał się do Cechu Mularzy w
mieście Tomaszowie i zażądał wyrzucenia. —

Cech na mocy praw, zawartych w Dzienniku Praw A 4, przyj-
muje, użyć wymienionego za czeładnika i do osobnej księ-
gi czeładników zapisuje. —

Na co się wszyscy wotomorzanie podpisują:

D OŚŁYMSKI

Al. Suprunowicz
Legitt

M. Kacynski:

W. Kucharski
Jurek Kozłowski

J. Miel
Bogumił Kych

Tomaszów dnia 21 Lutego 1897 roku
Wyrzucenie: Erdwich Engel, Richter Karol, Kiedura Jan,
Ostrowski Maksimierz, ^{złożył egzamin} Radwajski Jan i Haske Jan, złoży-
li egzamin przed powiatowym Budowniczym, udali się
do Cechu Mularzy w mieście Tomaszowie i zażądali wy-
rzenia. —

Cech na mocy postanowienia J. O. Księcia Samostelnika
Kielce z d. 31 Grudnia 1867 i na mocy praw, zawartych
w Dzienniku Praw A 4, przyjmuje użyć wymienionych
czeladników i do osobnej księgi czeładników zapisuje.

Na co się wszyscy wotomorzanie podpisują:

D OŚŁYMSKI

Al. Suprunowicz

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11
Księga czeladników Cechu kamieniarzy, 1897-1909, sygn. 3;

W y c i ą g

z protokołu obrad i uchwał powziętych na zjeździe mistrzów kominiarskich Województwa Łódzkiego, odbytego w dniu 14 czerwca 1925 r.

Następnie na wniosek przewodniczącego ogół w nawiązaniu do uchwał zjazdu zeszłorocznego opierając się na przepisach ogniowo-policyjnych i przepisach administracyjnych postanawia:

- 1/ Wycier kominów, oraz przewodów kominowych zwyczajnych i przemysłowych wszelkiej konstrukcji uważać za konieczny i przymusowy tak w miastach jak i na wsiach i to nie tylko w okresie letnim ale również i zimnym.
 - 2/ Czystczenie odbywać się winno dla przewodów zwyczajnych raz miesięcznie, a dla przemysłowych 2 razy miesięcznie, a przy intensywnym paleniu 4 razy miesięcznie.
 - 3/ Zaliczyć do przewodów przemysłowych:
 - a/ Pieca piekarskie
 - b/ farbiarnie
 - c/ mydlarnie
 - d/ suszarnie
 - e/ kuchnie hotelowe I rzędu - tej kategorii przewody przemysłowe będą miały stawkę - dla piecy piekarskich z jednym piecem złotych kwartalnie z wieloma piecami 15 złotych kwartalnie, dla pozostałych 9 złotych kwartalnie.
 - g/ kotły centralnego ogrzewania
 - h/ dezynfektorzy
 - i/ kotły kuchenne
 - j/ kuchnie angielskie z piecykami
 - k/ kuźnie
 - l/ żalnie
 - z/ pralnie
 - m/ kucie dziur kanałowych - dla tej zaś kategorii przewodów przemysłowych ustanawia się nominalną wytyczną stawkę 6 złotych kwartalnie jedynie tylko za czyszczenie przewodów, wszelkie zaś inne nadprogramowe prace kominiarskie opłacane być winny na specjalnych warunkach omówionych przed wykonaniem pracy i w porozumieniu z właścicielem nieruchomości, lekarzami lub instytucjami.
- Przewody zwyczajne /paleniska/ liczyć należy na wsiach po 30 groszy miesięcznie w miastach większych po 10 groszy miesięcznie.

Łódź, dnia 14 czerwca 1925 r.

PRZEWODNICZĄCY ZJAZDU:

/s/ L. Wierzbicki

Assesorowie: /-/ R. Bam
 /-/ M. Berger
 /-/ Liebhaber
 /-/ Zalewski

Przedstawiciele:

Województwa Łódzkiego /-/ Inż. Bogatko
Magistratu m. Łodzi /-/ Zi m a
Starostwa Łódzkiego /-/ Insp. Szczerbiński
Delegat T-wa Rozwoju /-/ Wł. Ciesielski.

Delegaci z Warszawy /-/ Lamowski
 /-/ Wojciechowski
 /-/ Gołębiowski
 /-/ Sawicki
z Łowicza. /-/ Zalewski

następuje 50 podpisów członków

Sekretarz: /-/ K. Ciesielski

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11

Wyciąg z protokołu obrad i uchwał powziętych na zjeździe mistrzów kominiarskich województwa łódzkiego z
14.06.1925 r., sygn. 4;

876

STYCZEŃ

1	Rosy Ból
2	Makarego
3	Cecowaty
4	Tytus b.
5	Jedynak
6	Trzeciak
7	Waleś
8	Święty
9	Marcjusz
10	Pawł. post.
11	Hicjusz
12	Honorat
13	Hilary
14	Feliks
15	Maria
16	Marcjusz
17	Antoni
18	Przyk
19	Ferdynand
20	Im. Jeron
21	Agneska
22	Wacław
23	Z. NPM
24	Tymoteusz
25	N. a. Pawła
26	Polak
27	Jan. Zof
28	Karla
29	Trzeciak
30	Martyn
31	Piotr. Nol

LUTY

1	Ignacego
2	NPM. Orm
3	Róża b. w
4	Weronika
5	Łęty
6	Donat
7	Roman
8	Jana z M.
9	Apollon
10	Scholastyk
11	Lucjan
12	Tatjan
13	Katarz
14	Walerian
15	Faustyna
16	Julian
17	Konstant
18	Pawł
19	Konrad
20	Nikola
21	Wacław
22	Eleonora
23	Popiel
24	Roman
25	Matej
26	Antoni
27	Wit
28	Aleks
29	Leon
30	Roman

Z powinszowaniem
**Nowego Roku
1928.**

W tym roku co zwiłtał nam
Na tronie słodczy smole,
Bziasaj kominiarz życzy Wam
Radosci, szczęciła wiole.

Ten, co Waleńci rzezał siew,
Gdy ja mao wrógów strzęga,
Ten, który szedziw lat swą krow
O Polakę kłopotliw!

Radojmy się! Niech znikną nam
Lzy, smutek i cierpienia.
To w Nowy Rok składaj Wam
Kominiarz swo żęczenia!

MARZEC

1	Albina b.
2	Symplic
3	Kunegon
4	Radziw.
5	Kosy p.
6	Tomasa
7	Jana Bot.
8	Franciszek
9	40 Mecz.
10	S.
11	Konstant
12	Gregorz
13	Wacław
14	Maryja
15	Longina
16	Lubina m.
17	S. Cieroty
18	Edward
19	Joana Obi
20	Joachima
21	Benedykta
22	T. Wł.
23	Wiktora m.
24	Gabryela
25	Z. NPM
26	Emilia
27	Rupert
28	Sydonia
29	Cyryl
30	Wacław
31	Rafael

KWIECIEŃ

1	Dorota
2	Franc. z P
3	Ryszard
4	Trybuna
5	Wincent
6	Cecyliana
7	Herman
8	Wichanc
9	Paw. Wł.
10	Ezechiel
11	Leon pap.
12	Juliana
13	Jan
14	Wacław
15	Lamberto
16	Rudolf
17	Apollon
18	Emmy wd
19	Agneska
20	Azela
21	Sat. Kaj
22	Wacław
23	Jerome
24	Marka m.
25	Kłoda i M.
26	Przer
27	Witalian
28	Piotr m.
29	Kataryn

876

MAJ

1	Flips i J.
2	Zygmunta
3	Sw. Roka
4	Piotra m.
5	Phua V.
6	Jana w. O.
7	Domini
8	Stanił
9	Orag. b.
10	Trybuna
11	Basz. Ad.
12	Pankr.
13	Sewerak
14	Bon. D. K.
15	Żyli D. K.
16	Wacł.
17	Wacł.
18	Wacł.
19	Piotra K.
20	Barbara
21	Heleny Kr.
22	Julij p.
23	Dezydery
24	Joanny w.
25	Urban i p.
26	Flips
27	Kł. Sw.
28	P. Z.
29	Wacław
30	Feliks
31	Powoni

CZERWIEC

1	Nikodema
2	Erasma b.
3	Sw. Trójcy
4	Kwiryne
5	Bonifergo
6	Roz. Gale
7	Medarda
8	Prim. i. Fel.
9	Malgeraty
10	Wacław
11	Jana bisk.
12	Antoniego
13	Wacław
14	Wita i Mod.
15	Beata
16	Idola
17	Marka
18	Urw. i. P.
19	Sylwest
20	Albino G.
21	Paulina b.
22	Eno. i. W.
23	Prospera
24	Jana i Paw.
25	Wacław
26	Wacław
27	Wacław
28	Wacław
29	Wacław
30	Wacław
31	Wacław

LIPIEC

1	Thadde
2	New. NPM
3	Heliodora
4	Jozeia Kas
5	Flomery
6	Przemys
7	Przemys
8	Przemys
9	Cyryl b.
10	Amali p.
11	Przemys
12	Przemys
13	Przemys
14	Przemys
15	Przemys
16	Przemys
17	Przemys
18	Przemys
19	Przemys
20	Przemys
21	Przemys
22	Przemys
23	Przemys
24	Przemys
25	Przemys
26	Przemys
27	Przemys
28	Przemys
29	Przemys
30	Przemys
31	Przemys

SIERPIEŃ

1	Piotra O.
2	NPM. And
3	Zn. Szczep
4	Domitila
5	Przemys
6	Przemys
7	Przemys
8	Przemys
9	Przemys
10	Przemys
11	Przemys
12	Przemys
13	Przemys
14	Przemys
15	Przemys
16	Przemys
17	Przemys
18	Przemys
19	Przemys
20	Przemys
21	Przemys
22	Przemys
23	Przemys
24	Przemys
25	Przemys
26	Przemys
27	Przemys
28	Przemys
29	Przemys
30	Przemys
31	Przemys

WRZESIEŃ

1	Idalego op.
2	Jana b.
3	Roz. i. A.
4	Roz. i. A.
5	Wacław
6	Zachary
7	Regin p.
8	N. NPM
9	Gugul
10	Mikołaj
11	Jana i. A.
12	Wacław
13	Wacław
14	Wacław
15	Nikodema
16	Wacław
17	Wacław
18	Wacław
19	Wacław
20	Wacław
21	Wacław
22	Wacław
23	Wacław
24	Wacław
25	Wacław
26	Wacław
27	Wacław
28	Wacław
29	Wacław
30	Wacław
31	Wacław

PAŹDZIER

1	Domaguna
2	NPM. Stry
3	Kandyda
4	Franciska
5	Placyda m.
6	Brumona
7	Wacław
8	Wacław
9	Wacław
10	Wacław
11	Wacław
12	Wacław
13	Wacław
14	Wacław
15	Wacław
16	Wacław
17	Wacław
18	Wacław
19	Wacław
20	Wacław
21	Wacław
22	Wacław
23	Wacław
24	Wacław
25	Wacław
26	Wacław
27	Wacław
28	Wacław
29	Wacław
30	Wacław
31	Wacław

LISTOPAD

1	Wacław
2	Wacław
3	Wacław
4	Wacław
5	Wacław
6	Wacław
7	Wacław
8	Wacław
9	Wacław
10	Wacław
11	Wacław
12	Wacław
13	Wacław
14	Wacław
15	Wacław
16	Wacław
17	Wacław
18	Wacław
19	Wacław
20	Wacław
21	Wacław
22	Wacław
23	Wacław
24	Wacław
25	Wacław
26	Wacław
27	Wacław
28	Wacław
29	Wacław
30	Wacław
31	Wacław

GRUDZIEŃ

1	Wacław
2	Wacław
3	Wacław
4	Wacław
5	Wacław
6	Wacław
7	Wacław
8	Wacław
9	Wacław
10	Wacław
11	Wacław
12	Wacław
13	Wacław
14	Wacław
15	Wacław
16	Wacław
17	Wacław
18	Wacław
19	Wacław
20	Wacław
21	Wacław
22	Wacław
23	Wacław
24	Wacław
25	Wacław
26	Wacław
27	Wacław
28	Wacław
29	Wacław
30	Wacław
31	Wacław

Z USZANOWANIEM **CZELADZ KOMINIARSKA**

Brukarnia Udzielowa, Łódź, Gdańska 101. Tel. 66-87.

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11
Kalendarz na rok 1928, sygn. 4;

Jan Oginiński

Z³ powinszowaniem Nowego Roku.

Otrzym. *2016*
Załatw. *8/10*

Kominiarza stan milutki
„Wytrze komin, gołnie wódki,
„Machnie miotłą, skrobnie gracz,
„A za to mu dobrze płacą!”

Tak to zwykle mówią ludzie—
Co nie wiedzą, w jakim trudzie
Gdzieś wysoko, blisko nieba,
Na chleb nam pracować trzeba.

W ślizgawicę, tam, na dachu,
Nie wygodnie, spróbuj brachu!
Przy spełnianiu powinności
Kręcisz kark, łamiesz, kości.

Gdy na stromym staniesz szczycie
Łatwo możesz stracić życie,
A gdy się odezwą dzwony,
Błysznie łuny znak czerwony,

To kominiarz—ognia dziecko,
Znaleźć się tam musi przecie:
On wytrwały, jak ze stali,
Tam wejść musi, gdzie się pali.

Broni miejsca gospodarza
Choć się wciąż naraża
Więc Panowie i Wy, Panie,
Miejcie do nas zaufanie.

I by sprawdzić słowa śpiewki
Raczej sięgnąć do sakiewki,
Pamiętając o koledze,
A kominiarz wdzięcznym będzie.

I nim roczek znów upłynie
Strzedz Was będzie—na kominie.

1921.

CZELADŹ KOMINIARSKA
m. Tomaszowa.

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11
Życzenia noworoczne na rok 1921, sygn. 4;

Zarząd Gminny w Lipinach
Powiat Brzeziński

Lipiny, dnia 5 kwietnia 1937 r.

L. 5837

Z a ś w i a d c z e n i e

12

Zarząd gminny zaświadcza, że Stanisław Tomczyk syn
Andrzeja lat 26, zamieszkały we wsi Buczek, gminy Lipiny praco-
wał w kuźni przy swym ojcu Andrzeju Tomczyku od 16-go roku życia
do 1934 roku. Od 1934 roku prowadzi kuźnię samodzielnie.

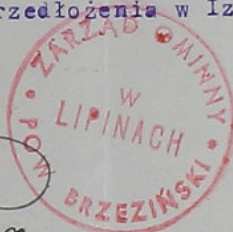
Niniejsze zaświadczenie wydaje się Stanisławowi Tom-
czykowi, celem przedłożenia w Izbie Rzemieślniczej w Łodzi.-

Sekretarz

Janiszewski

Wójt

Tomczak

Pobrano opłat kancelaryjnych
Zł. 50 gr. zapisano pod Nr
Kont-oli gminnej dn. 5 kwietnia 1937 r.
Podpis odbiorcy: Janiszewski

Cech. Nowalstwo - Stawski

L. du. 20.

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11
Zaświadczenie cechowe, Cech kowali, 1929-1939, sygn. 5

Protokoll N 39

Walnego wernego zebrania w dniu 3 Sierpnia 1922.
o godzinie 6 wieczór w Cechu sprawowanie wernego

Poradek drzewny rebrania

1. Odczytanie listy rTunków
2. Wybienie przewodniczącego zebrań
3. Odczytanie protokołu poprzedniego zebrań
4. Sprawozdanie Starzego Cechu rdniałności uog
5. Sprawozdanie Kassur
6. Walne wniaki

Legist rebranie Harary Cechy P. Pichovti i procyntat
liste extonkow na 32 extonkow bylo obcyet 20 listow
byto warine prawadzenia rebrania.

2. Wybrane przewodniczącego, przedstawiciel zebraniem Henry
Cochu Stanisława Zaleskiego co ogólnie zebraniem jedno
głównie się zgodził a przewodniczący poprosił na asse-
nat Panów Antoniego Zaleskiego i Władysława Kurata-
skiego na a sekretarza S. Smielowskiego

3. Odorytanie postakutu poprzecznego rebrania wozu od-
druta B. Chmielewski a rebrani jedno słownie poruszeni

4. Sprowadzenie Starego Cechu chrześcijański re swię pracy
wice przewodniczący udrzelił głowę Staremu Cechu-
in re swojej dyktandoi jednocości szkoły Cieladownego
pory Cechu następnie ona pisanywa jest utrzymana długi
moralista i wiele słowo ma jeszcze na myśli tylko posi-
erłowier archy się podprzyskawkali pod Cech a na ten
nie straż jak materjałnie tak i moralnie następnie
repat gł. A. Chmielewski i powiedział że w Cechu to po-
winna być zgoda nie płochowanie jeden Erlebek na wrogów
ni a wrogów na jednego i państwa i że obecnie tworzy
się stowarzyszenie Kupieckie Kramiennice a hasłem jego jest
swój do swego i po swym następnie rabat gł. A. Dubi-
ski i pisał krytykę że nie jest w Cechu solidarności
i zgody nato odpowiedział Henryk Cechu że płochy nie

stucka tytko jisti ma kta jakie pretensje to nic a i tury
razakomie pismienic do Lavragu Cechu

6. Sprawozdanie Kasowe przedstawia: Skarbnik, A. Terna.
sł. wgrze za upływny rok 1921 porzeczodu było 20000: 05
a rozchodu 20000: 50 wgrze hań gotowił jest 20000: 15 po wyatycha-
niu rebranych stan Nasy rebrani do wiadomości przysiębi

[illegible]

3. Chiril / Alesovnic / Hrebarsky

Przy obywateli moim Szanownym w dniu Wniebowstąpienia Pańskiego
moim Prokuratorowi Honorowemu Wawelskiego Sądowego
moim wójtowi Majstranowi, przysiadającym Ciężkiemu
miejscowemu a mianowicie: Przewodniczącemu Przewodniczącemu
Stużki, Falkensatem, Wand, Perle, Tomas i Trudniakowi
albo Makonty Galwas, Pichu Delp, Krüster i Benia-
min Cerau, zatem na dzień Wniebowstąpienia Pańskiego
aktualnych Majstranów uznani i ogłoszeni zastali-
jelić nie mniej M. Maier, Guorbyński.

Altra migraa nimmia rapenaria

Spas for Legumina

Stand

~~Handwritten signature~~

G. Richter

Widziałem przy murze
Raciborskim rok 1846.

8 $\frac{8}{40/2}$ 47. Prone

Wzrost Hannych Izomatowa Kelmach,
miejsc Kuramiego, Nowosilskiego, Gwosdziankiego
Czapiewnia minijerum ma wstawa, odpowiedziedzi
se minijerum roku 1847. padozgo papu ma madozgo
michy, sken kaimu, chodod skog. kytulu minijerum
michy - w Tomu proum 1847. Gwosdzian 1847.
- Wzrost -

W. Kohl
J. Nickel

St. Louis
 Wisconsin party Re-
 v. Beecham's
 1847 - 12 48.
 J. M.

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11

Księga majstrów Cechu Stelmachu, Ślusarzy, Gwoździarzy i Kowali, 1840-1907, sygn. 11;

1

Anno 1822. Am 2ten September wurde das erste
 Quartale mit allerhöchster Königlich
 Einwilligung freiwillig abgeführt, und waren
 zu dieser Zeit alle gewollte und bestmögliche
 erhalten
 Herr Gottlob Lindner Oberältester
 Herr Friedrich Vetter Kassenältester
 „ Gottlieb Haude als Hallenmeister
 „ Johann Manigel Quartale Schreiber

Anno 1824. 27. Januar wurde zu Halle zu gründe
 Herr Friedrich Vetter Oberältester
 „ August Sechner Kassenältester: Obiit 15ten August 1828
 „ Johann Manigel Hallenmeister et Quart. Schreiber
 „ Samuel Altenberger Hallenmeister.

Anno 1825. wurde zu Halle zu gründe
 Herr Samuel Altenberger Oberältester
 „ Gottlieb Zimmermann Kassenältester
 „ Tobias Vinoth Hallenmeister.
 „ Joseph Pfeiffer Hallenmeister.
 „ August Sitz Quartale Schreiber.

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11
Księga zapisów na majstrów Cechu Sukienników, 1824-1864, sygn. 14;

1							2				
Nr	Data zapisu	Imię nazwisko i imiona rodziców	Wiek	Wzrost	Rodem	Przez kogo oddane jest na naukę i jakie posiada świadectwo szkolne	Imię i nazwisko mistrza	Od którego i do którego czasu obowiązują umiarkowanie	Opłata za zapis	Opłata za zapis	Przebieg nauki i inne okoliczności, na których podstawie przy zapisie i uwzględnieniu innych danych
1.	30/1 1822	Wimandy - Gerdzik	16		Rajmowa Kobielska	Opis Winiarski Andrzej Gerdzik	Andrzej Winiarski	od 1/1 1822 do 1/1 1825	600		
2.	30/1 1822	Janina Gerdzik	15		Rajmowa Kobielska	Opis Winiarski Janina Gerdzik	Janina Gerdzik	od 1/1 1822 do 1/1 1825	600		
3.	5/2 1822	Miller	14		Rajmowa Kobielska	Opis Winiarski Miller	Miller	od 1/1 1822 do 1/1 1825	600		
4.	5/2 1822	Harczyński	16		Rajmowa Kobielska	Opis Winiarski Harczyński	Harczyński	od 1/1 1822 do 1/1 1825	600		
5.	5/2 1822	Małucha Gerdzik	15		Rajmowa Kobielska	Opis Winiarski Małucha Gerdzik	Małucha Gerdzik	od 1/1 1822 do 1/1 1825	600		

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11
Księga zapisów terminatorów Urzędu Starszych Zgromadzenia Szewców w Tomaszowie Mazowieckim, 1922-1929, sygn. 26;

№ по порядку	Время принятия учеником в науку (год, месяц и число)	Имя, отчество и фамилия ученика	Возраст	Родина (уезд)	Откуда происходил, равно каковы сведения, когда и где выданы были на звание ученика	Примечание	На каких условиях, на какое время и из кому поступил в науку		Сумма взноса сбора	Какого числа, месяца и года состоялось зачисление старшего цеха по этому поступку	Общая отметка
							Руб.	Коп.			
31	1913 года М. Яков 3 февраля	Корбел Николай Васильевич	10/11 1893	Канон Косово	Дер. Бокосово г. Николаев Бердичевской полицеской Кантон от 2 Но ября 1908. № 9	гражд. мещ.	Поступил в науку из маляров Яков Иванов в 1 января 1910 по 1 января 1914 содержание, жалованья выплат в маляров мастера, а с этого, а и более ученика.		— 10	1913 года М. Яков 3 февраля	Внесен в Книгу маляров М. Яков 1914 по № 80.

Подписи: 1. Подписей или сведений ученика, данные в данном

2. Мастера, принявшего в науку *А. Макаров*

3. Старшего *М. Яков*

4. Подстаршего *М. Яков*

5. Комиссара цеха *Крейман*

случай самого ученика *Яков Корбел*

№ по порядку	Время принятия учеником в науку (год, месяц и число)	Имя, отчество и фамилия ученика	Возраст	Родина (уезд)	Откуда происходил, равно каковы сведения, когда и где выданы были на звание ученика	Примечание	На каких условиях, на какое время и из кому поступил в науку		Сумма взноса сбора	Какого числа, месяца и года состоялось зачисление старшего цеха по этому поступку	Общая отметка
							Руб.	Коп.			
32	1913 года М. Яков 3 февраля	Тардиха Александр Саввич	13/10 1896	Канон Косово	Дер. Бокосово г. Николаев Бердичевской полицеской Кантон от 2 Но ября 1908. № 660	гражд. мещ.	Поступил в науку из маляров Яков Иванов в 1 января 1911 по 1 января 1915 содержание, жалованья выплат в маляров мастера, а с этого, а и более ученика.		— 10	1913 года М. Яков 3 февраля	

Подписи: 1. Подписей или сведений ученика, данные в данном

2. Мастера, принявшего в науку *А. Макаров*

3. Старшего *М. Яков*

4. Подстаршего *М. Яков*

5. Комиссара цеха *Крейман*

случай самого ученика *Яков Тардиха*

Збір cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11
Księga uczniów Cechu Ślusarzy, 1912-1927, sygn. 29;

Rozchód

d. 15. II. 30r.	Za wynajęcie sali w „Sakole”	40 00	
	„ Abtunge	22 00	
	„ Murarzy	40 00	
	„ Telefon do Skierniewic po Murarzy	2 60	
	„ Jajka	10 40	
	„ Sledzie	24 70	
	„ Łyski drewniane do kuchni	60	
	„ Ocet i podgorzalana	2 90	
	„ Kapusta	5 00	
	„ Woda zmielana	1 00	
	„ Pietruskę i marchew cebula	1 85	
	„ Papier i naklejki setowe	2 60	
	„ Parafiny	75	
	„ Cukier	12 05	
	„ Butki	8 00	
	„ Flaki	12 00	
	„ Nóżki cielęce	3 00	
	„ Aloroki	8 80	
	„ Furmanki	6 90	
	„ R. Wajciechowski	229 66	
	„ Serwetki papierowe, rękawiczki, szpilki itp.	12 00	
	„ ze wynajem sali i pocelamy	17 05	
	„ ze zaproszenia i kuperfy	8 50	
	„ „ „ piceryno	12 48	
	„ „ „ wędliny	92 23	
	„ „ „ Opai na sate	11 90	589 24
	do przeniesienia		589 24

Zestawienie kosztów związanych z uroczystością udekorowania sztandaru cechowego w dniu 15 lutego 1930 r. Cechu Ślusarzy, sygn. 32;

Imię, imię ojca i nazwisko wyzwalającego się na majstra	Wiek	Jakiego wyznania	Zkąd pochodzi, w jaki paszport jest zaopatrzony i przez kogo wydany	Czy umie czytać i pisać	Przebieg przebiega na majstra: u kogo i od jakiego czasu pracował jako czeladnik i w czyjej obecności wykonywał ręką, czy szkie wyuczonego. Jeżeli przybył z innej miejscowości to z jakiej, czy jako czeladnik czy jako majster, przy czym należy wyjąć przez kogo i kiedy wydane zostało świadectwo podług § 115 ust.	Suma wniesionej opłaty	Pod jakim Nr i do którego roku zapisany był wyzwalający się na majstra w książce cechowej jako czeladnik	Ktorego miesiąca i roku było posiedzenie starzych cechu celem wywołania na majstra (modyfikacja)	UWAGI
Stanisław syn Janka Antierzechowski	50.	Katolicki	Radomski wsi. Wnie Bob Obo Cieszan. Cechu w Brzezińcu. Cechu w Brzezińcu. Cechu w Brzezińcu.		Przebieg przebiega na majstra: u kogo i od jakiego czasu pracował jako czeladnik i w czyjej obecności wykonywał ręką, czy szkie wyuczonego. Jeżeli przybył z innej miejscowości to z jakiej, czy jako czeladnik czy jako majster, przy czym należy wyjąć przez kogo i kiedy wydane zostało świadectwo podług § 115 ust.	80.		7. Kres. 1897.	

Podpisz: 1. Starszy
2. Podstarszy
3. Przyjmujący udział majstrowie
4. Wyzwalającego się na majstra
5. Komisarz cechu

Edm. Prostalski
A. G. G. G.
H. G. G. G.
G. G. G. G.
G. G. G. G.

Księga mistrzów Cechu Piekarzy, 1921-1941, sygn. 34;

РЕМЕСЛЕННАЯ КНИЖКА.

Павла Фалтенберга

подмастерья *Эмалюрного* ремесла,
выданная *23* для *Декабря* мца 1891 г.
Эмалюрном цехомъ въ г. Томашовъ.

Коммисаръ, командированный Магистратомъ г. Томашова

Бургомистръ

Номини

Старшина цеха *Эмалюрного*
Героимъ Рамонтовскі,

Товарищъ старшины

KSIĄŻKA RZEMIEŚNICZA.

Pawła Faltenberga

Челадника kunsztu *Stolarskiego*
wydana d. *5* mca *Grudnia* 1891 г.
przez zgromadzenie *St. Stolarzy*
w m. Tomaszowie.

Kommissarz delegowany przez Magistrat
m. Tomaszowa

Starszy Zgromadzenia *Stolarskiego*
Hieronim Ramonowski

Rodztarszy

Tomaszów

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11
Książka rzemieślnicza Cechu Stolarzy, 1891, sygn. 35;

Nr bierzej	Data dat. miejsc i roku wyzwania	Imię, nazwisko i własnoręczny podpis mistrza wywołującego	Imię i nazwisko wyzwanego oraz imię ojca, matki i miejsce urodzenia	Nr księgi, w której na dzień dat zapisany oraz wiek 1900	Jako kłóski kwalifikacje do 2500 a uśrednione i jako na dowód - ocena 2500 i więcej	Jako kłóski kwalifikacje zakale - (data i numer) lub na jakiej podstawie udzieleny został od kwalifikacji	Opłata za wyzwanie	Podpis własnoręczny przy wydaniu dokumentu - At księgi mistrzów oraz w zapisach miasta i wojew. dystryktu z dnia 25.05.1900
1.	30 Sypn. 1922.	Allenbergier Herman.	Knap Stanisław syn Michała z Franciszki urodzonej 1896 w Chłobczynie pow. Piotrkowski ziemi Piotrkowski	At porycji z księgi 1000-33. Lub 24	Kwalifikacje zadawanie domowej pracy domowej	2. kłóski w porycji Knapa 4000 Porycji 1000 wizualizacja nie porycja.	2500. -	
2.	30 Sypn. 1922.	Sapińska Halina	Knap Franciszek syn Józefa i Kunegundy urodzonej w Chłobczynie syn Józefa, pow. Piotrkowski ziemi Piotrkowski	Porycja z 2.30 Sypn. 1919. Lub 18.	Kwalifikacje zadawanie domowej pracy porycji 1000- Knapa	W. kłóski 1000 elementarna wizualizacja nie porycja	2500 -	Franciszek Knapowski
3.	30 Sypn. 1922.	Cybulski Leonard	Soból Anna ziska, Półna i Halina urodzonej w Chłobczynie syn Józefa, pow. Piotrkowski ziemi Piotrkowski	Porycja z 2.30 Porycja 1919. Lub 22.	Kwalifikacje zadawanie domowej pracy chłobczyński (chłobczyński Knapowski).	W. kłóski 1000 3 oddzielenie wizualizacja elementarna wizualizacja nie porycja.	1500. -	Anna Soból
4.	30 Sypn. 1922.	Marcinek Józef J. Marcinek	Boniatki Józef syn Marcina i Kunegundy urodzonej w Chłobczynie syn Józefa, pow. Piotrkowski ziemi Piotrkowski	Porycja z 2.30 Sypn. 1919. Lub 35.	Kwalifikacje zadawanie domowej pracy chłobczyński 1000- Knapa	W. kłóski 1000 3 oddzielenie wizualizacja elementarna wizualizacja nie porycja	2500 -	Józef Boniatki
5.	30 Sypn. 1922.	Piotrowski Szymon	Porycja z 2.30 Sypn. 1919. Lub 20.	Porycja z 2.30 Sypn. 1919. Lub 20.	Kwalifikacje zadawanie domowej pracy chłobczyński 1000- Knapa	W. kłóski 1000 2 oddzielenie wizualizacja elementarna wizualizacja nie porycja	2500 -	Porycja z 2.30

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11
Książka egzaminów czeladniczych Cechu Szewców, 1922-1928, sygn. 36;

Mrzud
Kaszyph Tysymaizenia Permar
Kielgo - w Tomaszowie Mazowieckim

Naime, vinným jablem štátu Bã-
 ling let 1644 kúpaný zostal, ať lat,
 2 n Terminie profespji Beinaestaj,
 tu n Terminie po včis' vziem jest
 n Vauce, a do včis' vziem včis' my-
 znenia iaz jenzine lat 3 n Ter-
 minie ma puzostaj -

Tomsk 15/24 Pazisniska 1844

Adam Littiguz
Johan Weisner

Zbiór cechów miasta Tomaszowa - zesp. nr 11

Zaświadczenie wydane przez Urząd Starszych Zgromadzenia Bednarskiego, 1844, sygn.38.

Powiatowy Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim, zespół nr 353
Sprawozdanie z pracy w wrześniu 1942 r., sygn. 7;

HAUPTGRUPPE GEWERBLICHE WIRTSCHAFT UND VERKEHR
IN DER DISTRIKTSKAMMER FÜR DIE GESAMTWIRTSCHAFT IN RADOM

GWA Nr.

In allen Schriftstücken anzugeben
Przy korespondencji należy się powoływać

Der Fragebogen muss in dreifacher Ausfertigung in
deutscher Sprache ausgefüllt werden.

Kwestionariusz należy wypełnić w trzech egzemplarzach
w języku niemieckim.

Fragebogen – Kwestionariusz

Betrifft: Antrag auf Erteilung einer Genehmigung *)
Dotyczy: podania o udzielenie zezwolenia *)

Zur Eröffnung einer Strickerwerkstatt

1. Vor- und Zuname des Antragstellers:
Imię i nazwisko wnioskodawcy: Mokry Wiktor
2. Anschrift:
Adres: Tomaszów-Maz., Gustowna 64
a) Gegenwärtige Anschrift:
Adres obecny: Tomaszów-Maz., Gustowna 64
b) Seit wann unter dieser Anschrift wohnhaft:
Odąd mieszka pod tym adresem: seit dem Jahre 1940
c) Vorheriger ständiger Wohnsitz und genaue Anschrift:
Poprzednie stałe miejsce zamieszkania i dokładny adres: Koto, Blizna 34
Datum und Ort der Geburt:
Data i miejsce urodzenia: Koto, am 16.X.1909
3. Datum und Ort der Geburt:
Data i miejsce urodzenia: verheiratet
4. Stand: (ledig, verheiratet, verwitwet, geschieden)
Stan: (wolny, żonaty, wdowiec, rozwiedziony)
5. Rassenzugehörigkeit (arisch, jüdisch):
Przynależność rasowa (aryjska, żydowska):
a) des Bewerbers (der Bewerberin) arisch
b) Der Ehefrau (des Ehegatten) arisch
6. Staatsangehörigkeit P.C.
Przynależność państwowa
7. Volkszugehörigkeit: Pole
Narodowość:
8. Volkszugehörigkeit nachgewiesen durch den Ausweis Nr. 2231/42-11.67 Kreishauptmanns Tomaszów
Narodowość stwierdzona dowodem Nr. ausgestellt vom
wystawionym przez
9. Sind Sie gerichtlich oder polizeilich vorbestraft, weswegen?*)
Czy był(a) Pan(i) sądowo lub administracyjnie karany(a) i za co?*)
Leumundszeugnis ausgestellt vom Stadtverwaltung Tomaszów liegt bei
10. Swiadectwo moralności wystawione przez Stadtverwaltung Tomaszów w załączeniu
11. Ausbildung: (Beweise sind vorzulegen!):
Wykształcenie: (Dowody należy przedłożyć!):
a) welche Volks-, Mittl-, evtl. auch Hochschule hat der Antragsteller besucht und welche beendet?
Do jakiej szkoły powszechnej, średniej ew. wyższej wnioskodawca uczęszczał i jakie szkoły ukończył?
4 Klassen Volksschule

- *) Das Gesuch kann auf Erteilung einer Genehmigung zur Eröffnung, Übernahme, Weiterführung, Erweiterung, Verlegung, Pachtung eines Unternehmens, zum Erwerb der Anteilsrechte bzw. zur Übernahme des Warenlagers u. dgl. gestellt werden.
- *) Podanie może dotyczyć zezwolenia na otwarcie, przejęcie, dalsze prowadzenie, rozszerzenie, przeniesienie, dzierżawę przedsiębiorstwa, na nabycie praw udziałowych, wzgl. na założenie składu towarowego i t. p.
- *) Ein Leumundszeugnis des zuständigen Kreis- bzw. Stadthauptmanns oder Bürgermeisters ist beizubringen.
- *) Należy przedłożyć świadectwo moralności wystawione przez właściwego starostę powiatowego wzgl. starostę grodzkiego lub burmistrza.

Powiatowy Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim, zespół nr 353

Podanie o wydanie zezwolenia na prowadzenie rzemiosła, 1943, sygn. 9;

Lehrlings-Register der Distriktsgruppe Handwerk, Radom
Rejestr uczniów Okręgowego Wydziału Rzemieślniczego w Radomiu

Nr.

Lehrlings-Register der Kreisgruppe Handwerk in
Rejestr uczniów Powiatowego Wydziału Rzemieślniczego w

Nr.

LEHRVERTRAG

Handwerk

Der Lehrvertrag wurde abgeschlossen zwischen
dem deutschen/polnischen (nichtzutreffendes
streichen) Name des Lehr-Meisters
.....
in
zur Lehrlingsausbildung berechtigt gemäss Mei-
sterdiplom Nr. vom
ausgestellt von
oder gemäss Sonderberechtigung der Distrikts-
gruppe Handwerk, Radom Nr.
vom 194. oder
der deutschen/polnischen (nichtzutreffendes
streichen) Firma
.....
in
in der Lehrlingsausbildung vertreten durch den
deutschen/polnischen (nichtzutreffendes strei-
chen) Meister (Na-
me) geboren am
..... und ausbildungbe-
rechtigt gemäss Meisterdiplom Nr.
vom ausgestellt von
.....
und
dem deutschen/polnischen (nichtzutreffendes
streichen); Lehrling
geboren am zu
Gesetzlich vertreten durch seinen Vater oder
Vormund (Name)
Beruf: wohnhaft in
..... Strasse und
Hausnummer:

UMOWA O NAUKĘ

w rzemiośle

sewekinn

Następującą umowę o naukę zawarto między:

1. a) niemieckim/polskim mistrzem (nazwisko i imię
(niewłaściwe skreślić)

Dobrussek Hubert
Kolunski

..... w
uprawnionym do kształcenia uczniów na podsta-
wie dyplomu mistrzowskiego Nr. *4324*

z dnia *5.VII 1939 r.* wystawionego przez

Łódź lub wyjątkowego upraw-
nienia, wystawionego przez Okręgowy Wydział
Rzemieślniczy w Radomiu Nr.

z dnia 194. ...

lub

b) niemiecką/polską firmą
(niewłaściwe skreślić)

..... w
zastąpioną w kształceniu uczniów przez niemiec-
kiego/polskiego mistrza ((nazwisko)
(niewłaściwe skreślić)

Dobrussek urodzonego
dnia *2.XI 1909 r.* i uprawnionego

do kształcenia uczniów na podstawie dyplomu
mistrzowskiego Nr. *4324* z dnia *5.VII 1939 r.*

wystawionego przez *Łódź*

oraz

2. niemieckim/polskim uczniem (nazwisko i imię
(niewłaściwe skreślić)

Kęglurki Edmund urodzonym dnia
2. X 1913 r. w *Łodzi*

prawnie zastąpionym przez ojca lub opiekuna
(nazwisko i imię) *Kęglurki Edward*

z zawodu *sewekinn* zamieszkałego

w *Kolunski* ulica i nr. domu

11-go Listopada 7:23

Powiatowy Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim, zespół nr 353
Umowa o naukę w rzemiośle, 1942, sygn. 10;

Hauptgruppe Gewerbliche Wirtschaft u. Verkehr
in der Distriktskammer für die Gesamtwirtschaft in Radom
Distriktsgruppe Handwerk

Grupa Główna Gospodarka Przemysłowa i Ruch
w Okręgowej Izbie dla Gospodarki Ogólnej w Radomiu
Okręgowy Wydział Rzemieślniczy
Radom, Reichsstrasse 61

Fernruf 12-22
Telefon 18-09

Nr.	HWgr	HW
Abgegangen Wyszło		
Eingegangen Wpłynęło		
Kreis Powiat		

Fragebogen für das Jahr 1943
Kwestionariusz na rok 1943

Vor- u. Zuname des Inhabers der Werkstätte
Imię i nazwisko właściciela warsztatu

Michał Januszewski

Firma
Nazwa (firma) przedsiębiorstwa

gymnastyka

Art des Handwerks
Rodzaj rzemiosła

Genaue Anschrift: Dokładny adres:	Ort Miejscowość	Strasse u. Haus-Nr. Ulica i Nr. domu	Kreis Powiat	Gem. Gmina	Post Pocztą	Fernruf Telefon
des Inhabers der Werkstatt właściciela warsztatu	<i>Bogdan</i>	<i>Harnaś 19</i>				
der Werkstatt samego warsztatu	<i>—</i>	<i>— 11-13</i>				

Ist ausser der Werkstatt auch eine Verkaufsstelle eigener Erzeugnisse vorhanden ja — nein*)

Czy oprócz warsztatu istnieje osobne miejsce sprzedaży wyrobów własnych tak — nie*)

a) Geburtsort des Inhabers
Miejsce urodzenia właściciela

Bogdan

Kreis
Powiat

Gemeinde
Gmina

b) Geburtsdatum des Inhabers
Data urodzenia właściciela

8. 11. 1908.

Volkszugehörigkeit des Inhabers
Narodowość właściciela

polaka

Hat der Inhaber die Volksschule besucht ja — nein*)
" " " " " beendet ja — nein
" " " " " Mittelschule besucht ja — nein
" " " " " beendet ja — nein

Nichtzutreffendes ist zu streichen.
Niepotrzebne skreślić.

Powiatowy Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim, zespół nr 353

Kwestionariusz właściciela warsztatu rzemieślniczego, 1943, sygn. 21;

Imię i Nazwisko	Adres	Miejsce urodzenia	Data urodzenia	Zawodowe kwalifikacje	Nr karty zawodowej	Nr karty rejestru	Stosunek pracowników
Binski Julian	Główna 35	Żepolice	15.V. 1890r.		805/1-VII/1931r.		
Gymnastyczny Jan	Antoniego 8					106/Tm.	
Lesielski Jan	Gosińska 44	Roguski	11.V. 1888r.	ok. 2 3/4 - w stodni	1931r. / 101/Tm.	101/Tm.	
Gajdas Mieczysław	Pl. Kosciuszki 13	Lubochina	17.IV. 1905		3/1 1938r.	103/Tm.	
Grabowski Józef	Krzywa 12						
Gajdas Stanisław	Ludwików 35	Tomaszów-M.	2.IV. 1890r.	1911 - w Tomasz. M.		195/Tm.	
Janicki Józef i S-ka	Pl. Kosciuszki	Chodzież-Kuj.	29.VI. 1913r.			71/Tm.	
Jabłoński Jan	Antoniego 10						
Janicki Henryk	Szeroka 8						
Jabłoński Leon	Skacka 9						
Jaworski Władysław	Szeroka 15	Gwarda	20.IV. 1891r.	Cielad (Upozna)		164/Tm.	
Jaworski Józef	Piłsudskiego 26	Tomasz-M.	9.I. 1911	26.V. 1934r.	1262/10VI/39r.		
Janicki Józef	Antoniego 1/3	Proga Świeża	23.I. 1892	Ciel. 11.V. 1921, d. 193/20IX 28r.			
Katuska Józef	Piłsudskiego 13						
Kufel Karol	Popielawy	Popielawy	29.V. 1922r. (Ciel.)	15.IV. 1942 w Rad.			
Kaminiński Witold	Stolarska 14	Tomaszów-M.	12.II. 1907	Ciel. 20.VII. 1925 Tomasz		109/Tm.	
Kotarski Zygmunt	Naruszewska 14	Krasnawa	1.V. 1900r.	Ciel. IX. 1925r.			
Lewyński Stanisław	Pl. Kosciuszki	Ławka	18.X. 1896			23.V. 1924r.	
Kaminiński Leon	Naruszewska 35	Krasnawa	7.I. 1896r.	Ciel. 1920r.			

Grodzki Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim, zesp. nr 354.

Rejestr Cechu Metalowego, sygn. 1;

Imię i Nazwisko	Adres	Miejsce urodzenia	Data urodzenia	Zawodowe kwalifikacje	Nr. Karty gospod.	Nr. Karty recept.	Wzrost pr. wzrostu
Bokorzyński Zygmunt	Warszawski 122						Piekarnik
Balanowski Bronisław	Warszawski 88	Poradysz	27.3.1897	Real. 1919 w Piekłowie	1936r.		skier.
Breński Aleksander	Koluski Breńska 35	Tochów	8-9-1903	Mistrz dn. 17.6.1945 r. Zuch.			
Buchalski Eugeniusz	Kościeński 16.	Warszawa	1.1.1899	Mistrz Warszaw.		190/TM.	
Deba Bronisław	Szczepińska 78	Łódź	21-1.1898			165/TM.	
Drozd Władysław	Warszawski 98.	Tomiszewo-M.	3.6.1907	Mistrz 10.6.1932 w Łodzi			
Grodzki Antoni	Żygodnicka 6						
Grodzki Józef	Zawadzka 63		22.11.1896 r.	Real. 1926 w Łodzi	Breńska 1214		
Gyl Stanisław	Warszawski 87.	Tomiszewo-M.	1899	Mistrz 1924.		110/TM.	
Groszowski Józef	Chlewickiego 70.				150/111/192.		
Grodzki Władysław	Warszawski 84.	Tomiszewo-M.	20.1.1898	Mistrz 8.11.1937 Zuch.			
Włodarski Grodzki	Szczepińska 41	Tomiszewo-M.	15.11.1914	Real. 26.8.1937 Tomiszewo.			
Grodzki Julian	Limaniowskiego 19	Zawadzka	29.10.1892				
Łosincki Piotr	Antonięgo 70	Białobrzegi	29.6.1892	Mistrz 1932 Michów			
Ługowski Antoni							
Łuszcz-Tuders-Braun	Spalska 66	Wolbór	7.2.1904	Real. w Łodzi.			
Breński Jan-Spółka	Łęgowo 49	Grodzki	7.9.1901	Mistrz 1927 Wolbór.			
Wł. Władysław	Łęgowo 26.	Chlewicki	26.6.1911				
Łukowski Leonard	Żygodnicka 13						
Łurys Stanisław	Piłkowska 107.	Tomiszewo	14.3.1900	Mistrz 2.1.1926	111.1926/361	183/TM.	

Grodzki Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim, zesp. nr 354.
Rejestr Cechu Spożywców, sygn. 2;

Imię i nazwisko	Adres.	Miejsce urodzenia	Data urod.	Kwalifikacja na wolnym	Nr Karty Rum.	Nr Karty Bg.	Stosunek graczy	Wzrost
Bzdekowski Franciszek	Hesota 13.							
Bzdekowski Antoni	Antoniego 44.	K. Twarda.	6.8.1908.	Krawiec męski			- 2 -	
Chęciński Marian	Świdnickiego 12.	Tomaszów-Mk.	9.1.1905.					Pieniążek
Chmielewska Maria	Mościckiego 20.	Kłopot	14.6.1882.	Krawiectwo damskie	11.17/32.	59/50M.	1. -	
Gońdik Stefan	Barthola 9. -	Tomaszów-Mk.	24.1.1911.	Krawiectwo męskie		145/50M.	2. -	
Juras Emma	Kłopotowa 11.	Sosnowiec	22.9.1910.	Krawiectwo damskie		208/50M.	2. -	Włosy
Janowski Edward	Pierackiego 7.	Łódź	13.12.1909.	Krawiectwo męskie		46/50M.		
Kajda Halenty	Antoniego 38.	Tomaszów-Mk.	12.2.1886.	Krawiectwo damskie				
Konarski Franciszek	ul. Matyjasz. Łódź	Matyjasz	15.7.1902.	Krawiectwo męskie				złoty
Korzycki Stanisław	ul. Godasiewicz	Godasiewicz	8.5.1911.	Krawiectwo męskie				
Krawcowska Leona	Świdnicka 68.			Krawiectwo damskie				rozmiar
Kwiatkowski Michał	Konarska 2	K. Janów	28.9.1907.	Krawiectwo męskie		76/50M.	2. -	
Kwiatkowski Mieczysław	Majowa 70.	Tomaszów	26.7.1909.	Krawiectwo męskie				
Lepart Stanisław	Świdnicka 59.	Konarska	1.5.1907.	Krawiec męski				
Łukowska Helena	Jerozolimska 3.	Łódź	27.8.1883.	Krawiectwo damskie				
Lampert Ludwik	Świdnickiego 113.	Grabów	23.8.1904.	Krawiectwo męskie		75/50M.		
Męczyński Feliks	Świdnickiego 13.		9.11.1877.	Krawiectwo męskie				
Marecki Kładysław	Mościckiego 16.	Pocan	17.6.1884.	Krawiectwo męskie		49/50M.		
Mimonska Eryka	Antoniego 30.	Lublin	12.11.1881.	Krawiectwo damskie				

Grodzki Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim, zesp. nr 354.

Rejestr Cechu Włóknarzy, sygn. 3;

Imię i Nazwisko.	Adres	Miejsce urodzenia	Data urodzenia	Kwalifikacje zawodowe.	Str. Karty Rejestr.	Str. Karty Rewizyjnej	Str. Listy Procentowej	
Lichński, Zygmunt	Harsańska 184.	Tomaszów	25.2.1902.		169/504			
Stajduński, Jan	Sierackiego 30.	Małota	15.6.1887.		211/504			Szenci
Maciżyński, Edward	Kościńskiego 7.	Tomaszów	3.12.1904.		195/504		6	Cholewicki
Janowski, Stanisław	Tkacka 2.	Sarotów	23.1.1908.		224/504			Rymare
Bruski, Tadeusz	Spalska 2.	Sokołów	30.3.1904.					Kuśnierz
Kubiński, Piotr	Świdzińskiego 26	Nazarów	29.2.1895.					Kuśnierz
Ponicki, Karol	Główna 35	Tobiasz	25.2.1895.					Pracownik
Kubiński, Konstanty	Mieckiego 51.	Gruszków			1/504	3.	3.	Pracownik
Figiel, Adam	Majowa 16.	Wardowa	18.5.1900.					Pracownik
Gryber, Stefan	Pomorska 56.	Tomaszów	28.8.1895.				2.	Pracownik
Świerczyński, Jan	Lepionów 82.	Brenna	20.10.1896.		231/504		1.	Pracownik
Majda, Aleksander	Harsańska 15.	Tomaszów	27.2.1910.		181/504		4.	Pracownik
Hożniak, Adam	Sierackiego 15.	Włoszczowa	27.6.1915.					
Bonicki, Józef	Harsańska 44.	Stanisławów	12.10.1887.					
Trocha, Aleksander	Antoniego 25	Małota	3.2.1899.					
Stankiewicz, Jan	Świdzińskiego 9.	Włoszczowa	15.4.1900.		131/504		1.	
Mikojewski, Jan	Polska 35.	Tomaszów	27.2.1906.					
Matysiak, Stanisław	Sierackiego 29.	Tomaszów	19.2.1897.					
Bzdziór, Franciszek	Spalska 22.	Włoszczowa	25.2.					

Grodzki Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim, zesp. nr 354.

Spis członków według branż, sygn. 5;

Lp.	Data miej.	Nazwisko	Zawód	rodzaj egzaminów	Data wyk.	Opis	Świad. szk. zaw.	Świad. szk. zaw.
18.		Kobusowski Stefan	piekarz	swiad. szk. czeladnic		nie ma		
19.	16.6. 45.	Breszt Tadeusz	szewc	egz. czeladni- czy		+		
20.	5.8. 45.	Kaczmarek Maria	kozłarz	egz. mistrzowski		nie ma		
21.	7.10. 45.	Jabryk Stefan	piekarz	egz. czeladni- czy		2.		
22.	10.7. 45.	Chabowski Bogusław	piekarz	egz. mistrzowski		250. nie ma za datką		
23.	11.7. 45.	Kobusowski Stefan	piekarz	egz. mistrzowski				
24.	12.7. 45.	Jaworski Edward	kowal	egz. mistrzowski		250		
25.	12.7. 45.	Bogusławski Mieczysław	rzeźbiarz			nie ma		
26.	24.6. 45.	Żakiewicz Stanisław	fryzjer	mistrzowski	500	nie ma		
27.	24.6. 45.	Figiel Adam	szewc	czeladni- czy		nie ma		
28.	16.6. 45.	Majda Albert	-	czeladni- czy				
29.	16.6. 45.	Sobociński Stanisław	szewc	czeladni- czy				
		Janiński Jan	kozłarz	egz. mistrzowski		o dypl. czeladni- czy		
30.	18.7. 45.	Smadowski Wojciech	rzeźbiarz	mistrzowski		nie ma		
31.	18.7. 45.	Czapnicki Jan	piekarz	czeladni- czy		nie ma		
32.	19.7.45	Przybyła Jan	piekarz	mistrzowski		nie ma		
33.	20.7.	Pogrosz Jan	maszyni- arz	czeladni- czy		nie ma		
34.	23.7. 45.	Bukowski Józef	piekarz	czeladni- czy		nie ma		
35.	23.7. 45.	Łuciniński Stefan	piekarz	egz. czeladni- czy		300	+	
36.	24.7.45	Tomasz Aleksander	piekarz	egz. czeladni- czy		4 kl. gimnaz.		

Grodzki Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim, zesp. nr 354.

Egzaminy mistrzowskie i kwalifikacyjne, sygn. 6;

Grodzki Związek Cechów
Rzemieślniczych w
Tomaszowie Maz., ul. Tekli-4.
Telefon, Nr. 123.-

~~22~~

REJESTR CZŁONKÓW

wszystkich Cechów i Sekcji Rzemieślniczych.

W. TOMASZOWIE MAZ.-

8 ~~17~~

1945 r.

Grodzki Związek Rzemieślniczy w Tomaszowie Mazowieckim, zesp. nr 354.
Rejestr członków wszystkich cechów i sekcji, 1945, sygn. 8.

Lista

Handlarzy i Prociędzy w Mieście Tomaszem,
wielkopolickim zamieszkałych którzy uanony od
Zarobków wedle Postanowienia Rady Administracy-
cyjnej Królestwa pod dniem 22 ^{Stycznia} ~~Stycznia~~ 1837
ustanowionej do klasy Ekonomicznej Miasta To-
maszowa za rok 1840 optacie winni.

[Signature]
1840

W. W.

272

Wystawę
Pracowni i rolnych profesyj
miału i Miasta. Tammasowa Moray
nieprosiadajacy Monsonzan na swe
procedera wrotku 1843 zgodnym.

K 107

Nov. 1843	Immi in Naxenisthu	Professur Jubel Museum	Nov. 1843
	273		
1	Sadowski Leuch	Bedman	28
2	Nistauw Juch	Muamir	29
3	Walt Lissel	Druck	30
4	Prozentblum Antkrit	ff.	31
5	Salamonowicz Juch	ff.	32
6	Walt Juch	ff.	33
7	Gadowar Juch	ff.	34
8	Gutman & Kypman	Dystrykutori Ly- Kunni Lachy	35
9	Kid Mowicz Abram	Furman.	36
10	Brynholte Kersach	ff.	37
11	Prozentewig Abram	ff.	38
12	Gadowar Juch	ff.	39
13	Jathubowicz Jarach	ff.	40
14	Seppenting Morich	ff.	41
15	Weistard Pysach	ff.	42
16	Exapnizy Walf	ff.	43
17	Lornowicki Kersach	ff.	44
18	Mürbaum Marer	ff.	45
19	Mayerer Morich	ff.	46
20	Sreps Srems	ff.	47
21	Sreps Antkrit	ff.	48
22	Wiester Juch	ff.	49

Akta miasta Tomaszowa, zesp. nr 7
Lista rękodzielników i różnych profesjonalistów, 1843, sygn. I/51;

Spis
majistrów kłodzkiej w Tomamowie
złożonych cech kłodzkiej

d. pond konn	Nazwisko i imię majstra	Pierwszy jaki cech i kiedy na wydane świadectwo na majstra.
1.	Przymkowski Antoni	Łódzki 30 sierpnia 1900
2.	Romanicki Władysław	" 6/19 sierpnia 1910
3.	Wotos Ignacy	Sieradzki 6 grudnia 1896
4.	Szymczak Józef	Łódzki 18 sierpnia 1912
5.	Pongowski Karol	" 23 września 1906
6.	Barankiewicz Wojciech	" 18 sierpnia 1912
7.	Jachnik Jan	" 10 maja 1914
8.	Majewski Leon	" 19 września 1921
9.	Marciniak Michał	Uniejowski 26 sierpnia 1900
10.	Wajsbirger Leon	Łódzki 9 lipca 1895
11.	Peda Józef	" 4 grudnia 1910
12.	Dombek Piotr	" 14 marca 1919
13.	Łutkiewicz Jan	" 7 lutego 1920

Tomamów, 14 lutego 1923 roku

Akta miasta Tomaszowa, zesp. nr 7
Spis majstrów i kołodzieji z 14.02.1923 r., sygn. III/504;

Og. I/10/1/37.

Tomaszów Maz. dn. 21 września 1937 r.

Określenie sprawy:

Ekspozytura Starostwa
w Tomaszowie Mazow.

Do

Urzędu Wojewódzkiego
Wydział Ogólny

W Ł o d z i.

W związku z reskryptem Urzędu Wojewódzkiego z dnia 30.VIII. rb. L.NR.OA.II.5/24 - Zarząd Miejski przedkłada dane następujące:

a/ Ilość zakładów przemysłowych zarejestrowanych w/g rodzajów przemysłu 665. 6 s. 8.

1/ wyroby sukna 122, 2/ fabryka sztucznego jedwabiu 1
3/ fabryki chodników dywanowych 3, 4/ fabryka filców
i tkanin technicznych 1, 5/ cegielnia 1, 6/ wytwórnie
wad gazowych 7, 7/ farbiarnie 3, 8/ browar parowy 1,
9/ fabryka dykt 1, 10/ wypalanie wapna 1, 11/ fabryki
wyrobów drzewnych 3, 12/ gazownia 1, 13/ młyny 6, 14/
wyrób listew i ram 1, 15/ wyrób papy i smoły 1, 16/
wyroby mebli 3, 17/ pralnie chemiczne 3, 18/ rozlew-
nia spirytusu 1, 19/ wyrób kaszy 1, 20/ tartaki 8, 21
odlewnia żelaza 1, 22/ elektrownia 1, 23/ wyroby mydł
3, 24/ zakłady krawieckie 103, 25/ zakłady szewskie
35, 26/ zakłady stolarskie 34, 27/ wyroby szczotek
i pędzli 4, 28/ zakłady fryzjerskie 47, 29/ pracownie
czapek 10, 30/ wyroby ciastek 2, 31/ murarstwo 1, 32/
kamieniarstwo 2, 33/ gorseciarstwo 4, 34/ warsztaty
bednarskie 3, 35/ pralnie bielizny 7, 36/ blacharstwo
8, 37/ wyroby trepów 4, 38/ wyrób walizek skórzanych
39/ wyroby wycieraczek kokosowych 2, 40/ warsztaty ma-
sarskie 38, 41/ pracownie sukien damskich 6, 42/ szkla-
rze 2, 43/ pracownia ręcznych pakunków i poduszek do
mażnic wagonowych 1, 44/ zduny 3, 45/ garbarnia 3, 46/
zakłady introligatorskie 4, 47/ zakłady fotograficzne
6, 48/ warsztaty ślusarskie 6, 49/ kuźnie 11, 50/ wy-
roby cukierków 7, 51/ piekarnie 39, 52/ drukarnie 5,
53/ kaflarnia 1, 54/ malarstwo pokojowe 5, 55/ wyrób
garnków glinianych 1, 56/ wyroby swetrów 2, 57/ wyrób
siatek drucianych 1, 58/ kominiarstwo 1, 59/ warsztaty
mosiężnicze 2, 60/ warsztat powroźniczy 1, 61/ magle
4, 62/ kamasznictwo 6, 63/ warsztaty cholewkarskie 3,
64/ ogrodnictwo 1, 65/ warsztaty reparacyjne 3, 66/
wyroby betonowe 6, 67/ warsztat zduńsko kaflany 1, 68/
kotlarstwo 2, 69/ szlamiarnia jelit 1, 70/ wyrób poń-
czoch 1, 71/ olejarnie 3, 72/ warsztaty rymarskie 4,
73/ pracownia hafciarska 1, 74/ przedsiębiorstwo bu-
dowlane 1, 75/ przedsiębiorstwo robót drogowych 1, 76/
wytwórnia korków 1, 77/ gabinety dentystyczne 8, 78/
warsztaty koszykarskie 2, 79/ warsztaty zegarmistrzow-
skie 8, 80/ pracownie kapeluszy damskich 6, 81/ zakła-
dy tapicerskie 7, 82/ pracownie biustonoszy 2.

b/ Ilość rzemieślników w/g rodzajów rzemiosła: 2514.
1/ krawców 439, 2/ szewców 205, 3/ stolarzy 212, 4/
szczotkarzy 14, 5/ fryzjerów 151, 6/ czapników 20, 7/
cukierników 12, 8/ murarzy 43, 9/ kamieniarzy 14, 10/
gorseciarek 15, 11/ bednarzy 16, 12/ blacharzy 26, 13/
trepiarzy 10, 14/ pracowników walizek skórzanych 6, 15/
prac. wycieraczek kokosowych 13, 16/ rzeźników 254,
17/ krawczyń 58, 18/ szklarzy 12, 19/ zduńów 26, 20/

Akta miasta Tomaszowa, zesp. nr 7

Dane o ilości zakładów przemysłowych z 21.09.1937 r., sygn. III/2106, s. 284.